

ÇOCUK DEYİP GEÇMEYİN

PEDAGOG

Adem Güneş

ÇOCUK DEYİP GEÇMEYİN

Pedagog Adem Güneş

**ZAMAN AKIYOR
ÇOCUKLUK YILLARI
GERİDE KALİYOR**

Çocukluk Yılları Geride Kalırken

Bomboş bir parkın salıncağında dalgın düşüncelerle sallanırken buldum kendimi.

Uzunca zamandır çocuklarım için bir spor dalı seçmeye çalışıyorum. Erkek oldukları için futbola çok meraklılar. Ancak ülkemizdeki futbol taraftarlığı "cinnnet" noktasına geldiği için, göz göre göre böylesi bir spor dalını çocukların önüne "işte imkân" diye sunmaya içim elvermiyor.

Kendim de aslında millî maçlar haricinde pek de ilgili değilimdir futbola. Futbola karşı soğuşum. Ya da daha doğru bir ifadeyle futbol adına yapılan kavga ve gürültüler, maç sonrası sıkılan maganda kurşunları soğuttu beni bu güzelim spordan.

Ellerinde satırlarla karşı takımın formasını taşıyan kişilere düşmanlık besleyen bir spor dalını çocuklarıma "Tara ta taam! Sizi futbol kulübüne yazdırsam ne dersiniz?" diye sunmam doğru olmazdı.

Çocuk Deyip
Geçmeyin

**Avrupa'da
aileler
çocuklarına
belli yaşlarda
spor imkânı
sunmayı bir
ebeveynlik
görevi olarak
görürler.**

Avrupa'da aileler çocuklarına belli yaşlarda spor imkânı sunmayı bir ebeveynlik görevi olarak görürler. Ancak spor dalları da kendi içinde ikiye ayrılır: Temel kazanım sporları ve ayrıcalıklı sporlar.

Yüzme bir temel kazanım sporudur ve örneğin Hollanda'da her çocuk beş yaşından itibaren yüzme eğitimi alır. Bu sporu teşvik için belediyeler her semtte modern yüzme havuzları inşa etmiştir. Hafta içinde belli saatlerde kadınlar, belli saatte yaşlılar, engelliler ve çocuklar yüzme havuzlarını kullanırlar.

İlkokula başlayan bütün çocuklar "diplomalı" iyi bir yüzücüdür. Bu zaten her çocuğun temel spor dalı olduğu için aileler çocuklarının yüzme bilmesini bir kazanım olarak değerlendirmezler. Asıl kazanım, çocukların kendi karakterlerine uygun "ayrıcalıklı" bir spor dalı seçmeleri ile oluşur.

Örneğin, çocuklar vardır "artistik paten" yapar. Çocuklar vardır "golf" oynar. Çocuklar vardır "binicilik eğitimi" alır... Çocuklar okul çıkışlarında ülkemizde olduğu gibi "delice bir ödev yapma telaşı" içinde evlere kapanmazlar, sokaktadırlar veya bir spor dalının eğitimini almanın keyfi içinde sırt çantaları ile yollarda kaygısızca yürüyorlardır.

Sadece spor mudur çocuğun kazanımı? Tabii ki hayır, aileler çocuklarına bir sanat kazanımı için de kendilerine görev biçmişlerdir. Kimisi resim, kimisi müzik, kimisi drama eğitimi almanın keyfi ile yaşama hazırlanırlar.

Ama zannetmeyin ki bunca şey çocuğun sırtına yük olur... Olmuyor, çünkü bu kazanımlar bir baskı ve zorlama ile değil, doğal yaşam içinde gerçekleşmektedir.

Örneğin, çocuklar erken yaşlarda bir yaşam tarzı olarak dil öğrenirler. Ve her Avrupalının ikinci ana dili

İngilizcedir. Sonra İspanyolca veya Fransızca üçüncü bir dil olarak öğrenilir gider. Çok özel bir durum değildir insanların üç dil bilmesi. Çünkü eğitim bir bütüncül yaklaşım içinde çocuğa dil öğrenme zeminini sunmaktadır...

Mesela televizyonda filmler orijinal dilinde yayımlanır ve alt yazılıdır. Çocuklar film izlerken hem "duyarak" dil öğrenirler hem de altyazı okuyarak okuma alışkanlığını geliştirirler.

Eğitim yaşamın doğal akışı içinde zorlamadan devam eder.

Bunlar bir hayal değil. İşte orada yaşıyor bu insanlar, gidip bakın...

Tabii ki bütün bunların bir "hokus pokus" hareketiyle ülkemize gelmesi zor. Ve biliyorum ki ülkemizde de iyi şeyler yapılmak isteniyor. Millî Eğitim Bakanlığı bütün eleştirilere rağmen iyi bir şeyler yapmak için ciddi çaba sarf ediyor. Fakat eski eğitim sistemi ile yetişmiş kişilerin yeni bir eğitim sistemi inşa etmesinin imkânsız olduğunu görüyorum.

Belki biraz sabretmek gerek, onu da biliyorum. Ama acelem var, çünkü çocuklar büyüyor... Ne bir ikinci dil öğreniyorlar ne kişilik geliştirici bir sporla ilgileniyorlar ne de bir sanat dalında kendilerini geliştiriyorlar... Bunları gördükçe çaresizce üzülüyorum...

Aslında yazmak istediklerim bunlar değildi... Bunlar, gençliğini Batı'da geçirmiş bir pedagogun, bomboş bir parkın salıncağında sallanırken evde ödev yapan ülkesinin çocukları için kirpiklerinin ıslanmasına sebep olan düşüncelerdi.

Ben asıl çocuklarıma hangi spor dalını "neden" seçtiğimi anlatacaktım ama olmadı.

***Eğitim
yaşamın
doğal akışı
içinde
zorlamadan
devam
etmelidir.***

***Çocuk Deyip
Geçmeyin***

Anne ile Uyumak Güven Veriyor

Annenin yeni doğan bebeği ile uyması tarihin her döneminde ve her kültürde var olmasına rağmen, modern psikolojinin gelişimi ile birlikte bebeğin anne ile uymasının sakıncalı olabileceği söylemi birçok ebeveyni tedirgin etmiştir.

Özellikle anneyi bir “iş gücü” olarak gören sanayi toplumlarında bu görüş, kadının bir an önce iş pazarına dönmesi için bebek ile annenin “bağlanmadan ayrılma”sı prensibine dayanmaktaydı. Buna göre bebek ile tinsel temas, yakın iletişim, altı aydan fazla emzirme bebeğin anne bebek bağlanmasını artıracakđı için sakıncalı bulunuyordu.

Bireysel çocuk yetiştirme taraftarı olan ebeveynler tarafından oldukça kabul gören bu görüşe anne ya-tağında ölen bebeler ile ilgili yapılan açıklamalar ve anne bebek yatmasının çocuğun cinsel kimliğine zarar vereceğini iddia eden Fried ekolünün değerlendirmeleri de eklenince bebelerin anne ile uymasının önü tamamen kesilmiş oldu.

Çocuk Deyip
Geçmeyin

**Bağımsız
bilimsel
çalışmalarla,
anne bebek
uyumasını
bir davranış
sapması değil
fitri bir ihtiyaç
olduğunu
ortaya
çıkarttı.**

Hâlbuki bağımsız bilimsel çalışmalarla, anne bebek uyumasını bir davranış sapması değil fitri bir ihtiyaç olduğunu ortaya çıkarttı.

Fransa Notre Dame Üniversitesi "Anne-Bebek Uyku Davranışları Laboratuvarı"nda yapılan çalışmalar, bebeğin annesi ile yatmasının hem "fizyolojik" hem de "psikolojik" olarak bebeğe fayda sağladığı gibi, bu yakınlığa annenin de ihtiyacı olduğu ortaya çıktı. Laboratuar'da anne ile uyuyan bebeklerin daha "huzurlu" ve "uyumlu" olduğu gözlemlendi.

İsviçre'de yapılan iki ayrı araştırmada ise bebeği ile birlikte uyuyan annelerin "oksitosin" (emzirme esnasında salgılanan hormon) düzeyler inde artış gözlemlendi. Oksitosin düzeyinin artması ise hem annenin hem de bebeğin yararına olacak şekilde rahim kasılmalarına ve gelen süt miktarının artmasına neden oluyordu. Aynı zamanda bu hormon, doğumdan sonra ana rahminin eski halini almasında oldukça önemli bir rol üstleniyordu. Yapılan bu çalışmada, bebeğinden ayrı uyuyan annelerde "sütten kesilmelere" daha sık rastlandığı halde, bebeği ile uyuyan annelerde anne sütündeki belirgin artış oldukça dikkat çekici idi.

Anne ile uyuyan bebeklerde anne vücudunun doğal sıcaklığı ile bebeğin kendi vücut ısısının dengede durması bebeğin fiziksel gelişimi açısından önemli rol oynamakta.

Yapılan araştırmaların dikkat çekici bir başka yanı ise, anne göğsünde yatan bebeklerin, annelerinin kalp ritimlerinden aldıkları güven duygusu ile daha düzenli nefes aldıkları ve oksijeni daha verimli kullandıklarının gözlemlenmesiydi.

Anne ile uyuyan bebeklerin “kaygı” düzenlerinin çok azaldığı, “uyku süresinin arttığı”, daha istikrarlı kalp atış hızına ve nefes alıp verme becerisine sahip oldukları ortaya çıktı.

Günümüz çocuklarının en temel probleminin “anne çocuk bağlanması” ve buna bağlı olarak “güven duygusu yetersizliği” olduğu da düşünülürse, bu araştırma sonuçları daha da önem kazanır.

Bebeklerin emme refleksinin devam ettiği ve fitri emme süresi olan iki yıl boyunca annesi ile uyuması, bebeklerde bağımlılık değil, güven duygusunu oluşturur.

Emme dönemi biten çocuklar, anne yanından kademeli bir şekilde ayrılmalıdır.

Öte yandan ebeveynleri tedirgin eden, anne yatağında gerçekleşen bebek ölümlerinin gerçek sebeplerinin derin uyku, aşırı kilo, alkol, uyuşturucu ve sigara içen ebeveynler olduğu ortaya çıktı.

Emme dönemi biten çocuklar, anne yanından kademeli bir şekilde ayrılmalıdır.

Kaygılı Çocuğun İlacı “Güven” Duygusudur

Kaygı, bir tetikçidir... Kimin ruhunda var olursa o ruhun kimyasını bozar. Anormal davranışlara yol açar. Mesela, aslında hiçbir çocuk “yalancı” değildir. Yalan söylemek insanın özünde yoktur, çünkü insan “iyi”dir. Ancak çocuğu azıcık kaygılandırırsanız, çocuk “kendini korumak için” yalana başvurabilir. Sınavdan zayıf alan bir çocuk anne babasının üzüleceği “kaygısı” ile sınav notunun yüksek olduğu yalanını söyleyebilir. Burada çocuğun bizzat kendisine ve onun yalan davranışına odaklanmak yerine yalan söylemesine neden olan “kaygı” ortadan kaldırılırsa, yalan söyleme eğilimi de ortadan kalkacaktır.

Aslında hiçbir çocuk “saldırgan” da değildir. Ancak çocuğu kaygılandırırsanız çocuk “kendini korumak için” saldırgan bir davranış sergileyebilir. Mesela, yeni kardeşi dünyaya gelen çocuk annesinin kardeşi ile daha çok ilgilediğini ve kendisinin artık daha az sevildiğini zannederse kaygılanır. Böylesi bir kaygı hali, bu çocuğun küçük kardeşine yönelik “şiddet”, “kıskançlık” ve “zarara uğratma” eğilimini artırır. Burada çocuğun saldırgan

Çocuk Deyip
Geçmeyin

“Sonuca” odaklanmak değil, “süreci” yaşamak üzere kişi yetenek geliştirirse, kaygının ilk panzehirini almış olur.

davranışından daha önemli olan şey anne sevgisini kaybetme kaygısıdır. Böylesi bir çocuğun tekrar “normalleşebilmesi” ancak duyduğu kaygıdan arınması ile mümkündür...

Kaygı bugüne ait düşüncelerle oluşmaz, kaygıya sebep olan şey geleceğe ait belirsizliktir. Sınavından zayıf alan bir çocuğun kaygısı zayıf aldığı dakikalara ait değildir, sonrası ile ilgilidir. “Biraz sonra anne babama ne diyeceğim?” düşüncesi kaygıyı oluşturur.

Kaygının iki ilacı vardır. Birincisi “anı yaşamak” prensibidir. “Sonuca” odaklanmak değil, “süreci” yaşamak üzere kişi yetenek geliştirirse, kaygının ilk panzehirini almış olur. Ancak bu yeterli değildir. Kişinin kaygıdan arınması için kendini “emniyette” hissetmesi de gerekir.

Ne antidepresanlar ne de sakinleştiriciler... Kaygının en etkin ilacı “emniyet” ve “güven” duygusudur.

Yazılıdan zayıf alan bir çocuk, ebeveynine karşı kendini hâlâ emniyette hissederse, kendisinin zarara uğramayacağını “emniyetini” ruhunda duyuyorsa, böylesi bir çocuğun yalan söylemesi ihtimal dâhilinde değildir... Veya annesinin sevgisini kaybetmeyeceğinden emin olan çocuk kardeşini kıskanmayacak, ona karşı saldırgan davranışlar sergilemeyecektir.

Çocuk davranışlarının normalleşmesi için pedagojinin uyguladığı en temel prensip “çocuğun kendini emniyet ve güven içinde hissetmesi” prensibidir...

Koşulsuz bir sevgi içinde çocuğa “sen beni sevmesen de ben seni seviyorum” güveni verildiği sürece çocuk kaygılarından arınır, davranışları normalleşir.

Adem
Güneş

Günümüz ebeveynleri, çocuklarında gördükleri anormal davranışlarla mücadele etmek için zaten kaygılarından dolayı anormal davranmaya başlamış olan çocuğun üzerine çoğu defa baskı ve zorlamalarla giderek yeni yeni kaygı alanları oluşturuyorlar. Böyle bir durum ise çocukta yeni yeni anormal davranışlara yol açıyor.

Her eğitim-öğretim döneminin sonunda çocuklar karneleriyle evlere geliyorlar. Karneleri ellerine geçtiğinde, kim bilir kalpleri ne kadar da pır pır atıyor, "Acaba annem babam ne diyecek?" diye akşamı bekliyorlar.

Eğer çocuğunuzun başka başka anormal davranışlar edinmesini istemiyorsanız, her dönem sonu elinize aldığınız karneye şöyle bir göz ucu ile bakın, düşük notlarını görerseniz bile onu incitmeyin, üzmeyin. "Bu ne biçim karne!" diyerek kaygılandırmayın. Ona "Bunlar hep gelip geçici şeyler oğlum/kızım" diyerek karneyi bir kenara koyun, çocuğunuza coşku ile sarılın... Korkmayın, "Çocuğum bunu suiistimal edebilir" kaygısından siz de kurtulun.

Unutmayın, siz de kaygılarınızdan arınabildiğiniz kadar normal bir ebeveyn olacaksınız.

Hem unutmayın, çocuğunuzun elinde tuttuğu karne sadece çocuğunuza ait değil. Eğer çocuğunuzun zihinsel bir sorunu yoksa karnedeki notlar aynı zamanda o dersi anlatan öğretmenin notudur... Öğretmenin, öğretmeyi ne kadar başarabildiğinin notudur. Bunun da ötesinde, çocuğunuzun elinde tuttuğu karne aynı zamanda bir ebeveyn olarak sizin de karnenizdir... Bütün bir yarıyıl boyunca çocuğunuzla ne kadar ilgilenip ilgilenemediğinizi çocuğunuzun karnesine bakarak görebilirsiniz.

Kaygılarınızdan arınabildiğiniz kadar normal bir ebeveyn olacaksınız.

Çocuk Deyip Geçmeyin

Çocukların da Bir Tükenme Noktası Vardır

Geçen hafta bir anne-baba ile görüştüm. Çocuğu için çırpınan, onun geleceğı için kendisini feda etmiş bir anne-baba... Baba biraz sert mizaçlı olsa da üç çocuğunu da çok sevdiğini söylüyor. Anne ise kuralcı, titiz...

En büyük oğulları on yedi yaşında, lise öğrencisi.

Delikanlı derslerinde çok başarılı olmasa da okulda takdir edilen bir öğrenci... Ufak tefek haylazlıkları anne-babasına şikâyet olarak iletilse de bu yaşa kadar öğretmenleri tarafından hep sevilmiş.

Benden yardım isteme sebepleri ise bundan bir süre önce çocuğun evde cinnet geçirmesi. Kırmış dökmüş her yanı. "Neden?" diye sorduğumda anlatmaya başladılar...

O gün çocuk okul çıkışı bir grup arkadaşıyla kavga etmiş. Eve geldiğinde "Niye uydun onlara, sonra da dayak yedin" diye önce annesinden fırça yemiş. Akşam da babası "Sen de onlara vursaydın, elin armut mu topluyordu! Karşıma geçmiş bir de kadınlar gibi ağlıyorsun!"

Çocuk Deyip
Geçmeyin

**Çocuklar
sessiz
değildirler**

ki...

diye aşığılayınca çocuk gözyaşlarını silerek odasına atmış kendini... Yarım saat kadar süren bir sessizlikten sonra odadan gelen bir çığlıkla evdekiler şok geçirmiş.

Evin en küçüğü olan beş yaşındaki kızları, abisinin odadaki bağırısından korkup annesinin kucağına sığınmış. Baba şaşkın bir halde ve tereddütle odanın kapısını açtığıında, içeride ürpertici bir manzara... Anne, "Oğlum hiç böyle görmemiştim. Masasındaki bütün eşyaları yere savurmuş ve boğa gibi nefes alıyordu. Kapıyı aralayan babasına korkunç bir gözle bakıyordu. Eğer o an ufacık bir şey söylense elindeki bilgisayar hoparlörünü bize fırlatabilirdi herhâlde..." diye yaşadıkları o anı tarif etti.

Baba, "Hocam, oğlum sessiz bir çocuktur aslında. Tamam, bazen her evde olduğu gibi bizde de sesler yükselir, öfkemize yenik düştüğümüz anlar olur ama böyle bir şeyle ilk defa karşılaştık." dedi.

Babanın söylediği bir cümle bana çok şey ifade etti: "Sessiz bir çocuktan aslında..."

Çocuklar sessiz değildirler ki... Çok konuşurlar. Yaşama sevinci ile doludurlar. Okulda olup biten her şeyi anne-babalarına anlatmak için fırsat kollarlar. Bitmek tükenmek bilmeyen bir heyecanları vardır içlerinde.

Bir ara TV'de İstanbul Esenler'de bir ilkokulda on dört yaşındaki kızın kendini okulun dördüncü katından aşağı attığı haberi verilmişti. Şükür ki ölmedi, yaşama tutunabildi.

Bu genç kıızı da çevresindekiler "aslında sessizdi" diye tarif ediyorlar.

Adem
Güneş

Ya da Amerika'da işlenen okul cinayetlerinin zanlılarına bir bakın isterseniz. Onlar için de "Aslında sessiz bir çocuktuk" denildiğini duyacaksınız.

Değil işte... Çocuk fitratının bir gereği olarak değil de ceza ve baskıyla, yasak ve engellemelerle, "bunun hesabını vereceksin" ile derin bir sessizliğe bürünüyorsa, yetişkinler bu sessizliği "Maşallah bizim çocuk sonunda akıllandı" diye karşılamak yerine "Acaba çocuğumuz kendisini ifade etmekten vaz mı geçti?" diyerek kendilerini gözden geçirmelidir.

Bana gelen delikanlı ile konuşmaya başladığımda, konuşmak isteyip de yıllarca konuşamadığı şeyler boğazına geldi tıkanı. Biraz konuşacak gibi oldu, durdu... Konuşamadı. Sonra ellerini yüzüne kapatıp hıçkırarak ağlamaya başladı... Gözyaşları içinde babasına olan hasretinden; işlerinin yoğunluğu nedeniyle babasıyla bir türlü iletişim kuramamasından bahsetti. Annesi yanındayken bile annesine ulaşamadığını ve annesine duyduğu özlemi anlattı. Aile içinde konuşmaların hep ders ve ödevler üzerine olduğundan, bir gün doyusya oturup ailece içten geldiğince konuşulamadığından bahsetti. Kendisi için önemli olan problemlerin ya geçştirildiğini ya da daha da büyütülerek evde yeni tartışmalara sebep olduğunu söyledi.

Yani sizden bahsetti... Bizden bahsetti...

Bilmem sözüm ne kadar tesir eder ama eğer imkânım olsa anne-babalara "Çocuklarınızla konuşun; televizyonu kapatın, telefonu kapatın ve konuşun çocuklarınızla" derdim...

Ben bu gençle sadece konuştum...

***İmkânım olsa
anne-ba-
balara "Ço-
cuklarınızla
konuşun;
televizyonu
kapatın, tele-
fonu kapatın
ve konuşun
çocuklarınız-
la" derdim...***

Çocuk Deyip
Geçmeyin

Çocuğunuzun derin sessizliği, size “maşallah” dedirtmesin...

Çıkarken sarıldı bana... “Şu an öyle rahatladım ki anlatamam” dedi...

Dışarıda çocuklarının sorununun ne olduğunu merakla bekleyen anne-babaya, “Bir şey yok, üzülmeyin... Ama çocuğunuz ile konuşun, bol bol konuşun” dedim.

Baba biraz alıngan bir ifade ile “Biz zaten çok konuşuyoruz hocam” dedi... Ben de “O zaman susun. O konuşsun.” dedim.

Çocuğunuzun derin sessizliği, size “maşallah” dedirtmesin... Bırakın çocuğunuz coşku ile konuşsun, siz de tebessüm ederek dinleyin.

Zira bir terapist de bundan farklı bir şey yapmıyor...